

“Quan la situació és tan volàtil com ara, cada errada es paga cara”

—L'any 2008, quan el PSPV va celebrar l'11è congrés nacional, en què va resultar escollit Jorge Alarte, van encarregar-me una anàlisi demoscòpica que els ajudara a comprendre què estava passant a la Comunitat Valenciana. Aquell estudi deixava clar que la gran majoria de ciutadans se sentien alhora valencians i espanyols, i que tan sols una minoria era exclusivament valencianista i desitjava més autogovern. En canvi, Ximo Puig té un discurs de tall valencianista, que ha atenuat però reviscolarà a la llarga. Aquest discurs competeix amb el de Compromís, marcadament nacionalista, i amb Esquerra Unida, també percebuda com a nacionalista. Tot plegat, sumat a l'amenaça del tripartit que esbomba el PPCV, pot fer emigrar votants socialistes cap a UPyD i Ciutadans, i provocar la *tempesta perfecta* que permeta al PPCV conservar la majoria absoluta.

—**Com seria la *tempesta perfecta*?**

—Parlant en termes culinaris, és com un plat que porta molts ingredients però que destaca perquè està excessivament picant o salat. PSPV, Compromís i Esquerra Unida parlen cada dia de la crisi, la corrupció i la mala gestió del PPCV, però un grau excessiu de nacionalisme en el seu discurs seria un condiment que faria insípid la resta de sabors.

—**Seguint aquesta lògica, Mònica Oltra atrauria més vots cap a Compromís que no Enric Morera.**

—Prou bé que ho saben ells, però una altra cosa és la situació dels partits, les majories i les minories internes.

—**El sorpasso de la coalició Compromís al PSPV és descartable?**

—Res no és descartable. El PSPV està encara més deteriorat que el PSOE, i, a més, insisteix a deteriorar-se més i a suïcidar-se en segons quins llocs. Si el PSPV continua per aquesta senda, Oltra és la candidata de Compromís i hi ha una participació molt baixa, el sorpasso no és una quimera. Quan la situació és tan volàtil, cada errada es paga cara. Fins i

tot les campanyes electorals, sovint poc transcendentals, poden ser decisives.

—**Compromís, pel seu vessant nacionalista, té un problema de penetració a les comarques meridionals que en el cas del PSPV-PSOE no és tan acusat, malgrat episodis guerracivilesos com el de l'agrupació d'Alacant.**

—El Bloc ha fet amb Compromís allò que el PCE va fer amb Esquerra Unida als anys vuitanta. En veure que electoralment havia tocat sostre, va integrar-se en una coalició en què, de qualsevol manera, és clarament hegemònic. El logotip del somriure de Compromís, com el de CiU, transmet modernitat i joventut, un salt qualitatiu que uns altres partits no han sabut fer. Compromís ha llimat els aspectes més punxeguts que tenia el Bloc i l'ha fet molt més atractiu electoralment, s'ha erigit en “el nou” i a les comarques d'Alacant, si més no a escala municipal, pot aconseguir uns bons resultats.

—**Què voleu dir amb “el nou”?**

—És un fenomen polític curiós. Quan un partit irromp en el panorama polític o se'n separa d'un altre, tothom comença a dir-li “el nou”. A Espanya, malgrat que ella porta tota la vida en política, “el nou” és el partit de Rosa Díez. Doncs bé, quan “el nou” es posa de moda, no importa què diga o què no, té l'èxit garantit. La gent vol allò que no existeix i que potser no existirà mai, però que siga nou, i aquest *virus* aporta ara mateix molts vots tant a UPyD com a Compromís.

—**Suposem que a partir del 2015 no governara el partit més votat i que no hi haguera un acord tripartit. La societat valenciana és prou madura per a tenir un Consell bipartit en minoria?**

—La gent està preparada per a ser defraudada novament? Si amb un altre govern la seua realitat no canviara gaire, cosa ben probable ateses les circumstàncies, com reaccionaria?

—**El millor que li pot passar a l'oposició és que governe el PP en minoria, i esperar un moment més propici?**

—Vull dir que algunes situacions són molt fotudes: de vegades fas allò que et convé a curt termini però ets conscient que et perjudicarà a mitjà i llarg termini.

—**Suggeriu un escenari com el de Galícia: el PP, regenerat en només tres anys després de 16 a la Xunta, derrota a la primera el bipartit progressista.**

—És un escenari plausible.

Així com el modernisme remet a Gaudí i el surrealisme a Dalí, la paraula *tripartit* remet a Catalunya, i més concretament, a les dues ocasions —del 2003 al 2006 i del 2006 al 2010— en què el PSC, ERC i ICV-EUiA van governar coalitzats. La primera, sota la presidència de Pasqual Maragall, i la segona, amb José Montilla al Palau de la Generalitat.

La fórmula del tripartit va generar desconfiança per la manca de tradició i, potser a causa d'això, va comportar l'anatematització del terme. En el cas valencià, aquells executius catalans —i els espanyols de José Luis Rodríguez Zapatero, a partir del 2004— van esdevenir l'enemic exterior perfecte, fins al punt que Francisco Camps va abocar-hi victimisme a cabassos i va reomplir-los de vots, repetidament.

Però com funciona un govern d'aquest tipus? EL TEMPS ha demanat per la seua experiència als tres protagonistes principals del segon tripartit, l'anomenat Pacte d'Entesa, i tant José Montilla —president, en representació del PSC— com Josep-Lluís Carod-Rovira —vice-president, aleshores sota les sigles d'ERC— i Joan Saura —conseller d'Interior, en nom d'ICV—, hi han accedit amablement. Montilla i Saura són actualment senadors de l'Entesa pel Progrés de Catalunya, i Carod-Rovira, de la seua banda, ja és fora d'Esquerra. Les opinions de tots tres poden servir com a guia —com a manual de supervivència, si es vol— per als actors d'un hipotètic tripartit valencià.

Perquè, de dubtes, en sorgeixen molts, sobretot tenint en compte que el País Valencià ha viscut una única experiència de govern de coalició, que a més, fou bipartida i conservadora: el conegut com el *pacte del pollastre*, que va unir el PP i la regionalista Unió Valenciana (UV) del 1995 al 1999 i que va signar-se, de matinada, al despatx de l'empresari Federico Félix, propietari d'una important empresa avícola.

Aquell pacte va casar el gall més gran de les Corts valencianes, el PP d'Eduardo Zaplana, que disposava de 42 diputats, amb el pollet més petit de la Cambra, la UV de Vicente González Lizondo, que en tenia només cinc, i va propiciar la fagocitació posterior del partit anticatalanista per excel·lència.

Manual de supervivència

Després d'un primer tripartit català que semblava governar al damunt del Dragon Khan, la segona experiència d'aquest tipus –del 2006 al 2010– va anar més ben rodada, tot i els magres resultats electorals posteriors. José Montilla, Josep-Lluís Carod-Rovira i Joan Saura, els tres pilots del Pacte d'Entesa, expliquen a EL TEMPS com funciona un executiu així.

D'aleshores ençà, el PP ha dirigit els valencians amb comodíssimes majories absolutes, però les enquestes publicades els darrers dos anys pronostiquen la fi d'aquest escenari immòbil i la possible creació d'un govern en què estiguen representades tres forces diferents.

Es tracta d'un procés complex? Per exemple, una vegada que els tres partits han decidit conformar un executiu tripartit conforme a un programa acordat conjuntament, de quina manera es duu a terme el repartiment de les diverses àrees de govern?

José Montilla admet que no és una tasca senzilla, perquè, “encara que la distribució de carteres i el nomenament dels consellers i de les conselleres correspon al president, aquestes decisions han de ser compartides per totes les forces que integren el govern”, i segons diu, el seu propòsit va ser “que tots tres partits assumissin responsabilitats executives en àrees polítiques i de gestió rellevants”.

“De fet, abans de posar les carteres damunt la taula, la majoria de departaments ja s'intuïa a quines sigles anirien a parar”, reconeix Carod-Rovira, “per bé que sempre hi ha espai per a la sorpresa, com ara que ICV gestionés Interior, després d'una primera legislatura en què el líder de la formació no havia tingut responsabilitats directes de gestió”. “És un departament *sensible*, del qual depèn la seguretat, que dirigeix els Mossos d'Esquadra i els serveis d'informació, que controla l'armament i les municions, els vehicles preparats... Era inimaginable que es deixés a les mans dels independentistes d'ERC! El mateix que va passar amb carteres clau com Economia i Finances, Política Territorial i Obres Públiques o Salut, per uns altres motius. En canvi, àrees com Educació o Cultura sí que s'acceptava que anessin a parar a Esquerra, o Medi Ambient a ICV”, continua Carod-Rovira, per a qui “els dos partits llavors més petits eren percebuts com a forces *temàtiques* i no pas *generalistes*, a diferència d'aquell PSC”. Joan Saura, al seu torn, apunta que “el repartiment de les tasques de govern es va fer en funció de les propostes programàtiques de cada partit i dels perfils concrets dels seus consellers”.

Quins aspectes generen més friccions entre els components d'un gabinet tri-

partit? Segons l'ex-president Montilla, “les tensions internes del dia a dia són idèntiques a les de qualsevol altre govern, és a dir, les que acostuma a haver-hi entre els departaments de despesa i els que intervenen en els ingressos”. En aquest sentit, “el debat sobre les prioritats de la despesa o el calendari legislatiu no sempre té a veure amb les fronteres partidàries, ni de bon tros”, i en el cas concret del segon tripartit català, “no va haver-hi grans problemes de tensió interna”. “Disposàvem d'un programa de govern molt explícit, acordat prèviament”, precisa Montilla, “però fora del govern suraven les discrepàncies sobre aspectes de política general, cosa que em semblava lògica, atès el caràcter diferenciat de cadascuna de les tres forces que donaven suport a l'executiu”. “De qualsevol manera, paga la pena recordar que el govern va funcionar bé i que la majoria parlamentària no va defallir mai: durant la legislatura, no vam perdre cap votació ni una al Parlament”, s'enorgulleix.

Josep-Lluís Carod-Rovira afirma que “les friccions més usuals tenien a veure amb la invasió de competències per part dels membres del mateix govern però militants de partits diferents, de vegades per promoure iniciatives que no figuraven en el pla de govern acordat i que tot sovint xocaven amb els projectes o la ideologia dels altres socis”. Una visió que entronca amb la de Joan Saura, qui recorda, “fonamentalment, discrepàncies programàtiques”, en especial “sobre els temes no contemplats en l'acord de govern”.

Tot i que Saura admet que les travetes i els recels mutus “no eren inevitables, és clar que n'hi havia”, en destaca “la confiança i lleialtat” aconseguides, “mil vegades superior a la imatge que s'apreciava portes enfora”. Una sensació compartida plenament per José Montilla, que, això sí, es nega a parlar de travetes: “No tinc cap queixa de la lleialtat que van demostrar tots els consellers i les conselleres, amb independència de la seva filiació política. De recels, n'hi ha en qualsevol grup humà, però el govern va funcionar bé i va ser capaç de desenvolupar el seu programa, malgrat la duríssima crisi econòmica que va haver d'afrontar a partir del segon any de legislatura”.

Josep-Lluís Carod-Rovira, José Montilla i Joan Saura, durant la recepció oficial al Palau de Pedralbes

Com coordinar-se. Un dels reptes més importants que encara un executiu multipartit és, òbviament, el de la coordinació interna. De quina manera s'articula? Va tenir això a veure en la millora del funcionament del segon tripartit català respecte del primer?

“La coordinació sobre la política del govern vaig assumir-la jo personalment, aquesta responsabilitat correspon al cap de govern”, assenyala l'ex-president Montilla. “El fet que els principals líders de les formacions polítiques en formessin part va facilitar molt les coses”, afegeix, “i si va millorar-ne el funcionament, va ser també per l'experiència adquirida durant el primer govern”.

Joan Saura precisa que hi havia “dos mecanismes de coordinació”. El primer, efectivament, “la coordinació del govern, impulsada pel president”, i en segon lloc, “la comissió de seguiment dels partits”. Carod-Rovira, però, matisa que “les reunions inicials entre els

diversos partits van anar sent substituïdes per unes altres de més operatives en què prenien part els caps de les tres forces del govern i en què es discutien les qüestions més complicades o sobre les quals no hi havia un acord inicial”. En aquestes trobades, ironitza l'aleshores vice-president, “s'hi pactava el format de la discrepància”.

Per a José Montilla, la relació entre les formacions al Parlament tampoc no era gaire diferent de la que mantenien els membres del govern, malgrat “els gestos de singularització política que especialment havien de fer ERC i ICV per tal de marcar-hi perfil propi, uns gestos que els mitjans de comunicació van encarregar-se de magnificar”. “És ben natural que, en un govern de coalició, cada partit vulgui singularitzar-se”, insisteix l'ex-president, qui recorda que un executiu d'aquesta mena “comparteix un programa de govern, però inclou opcions polítiques amb projectes diferencials a mitjà i llarg termini, que com-

amb motiu de la diada de Sant Jordi del 2009.

peteixen entre si a les eleccions". En el cas català, però, Montilla sosté que "el grau de lleialtat va ser elevadíssim".

"El govern tenia una autonomia real amb relació als partits, cosa que tot sovint els provocava disgustos", evoca Josep-Lluís Carod-Rovira, que sí que estableix una línia divisòria clara entre el govern i el Parlament, igual com Joan Saura, per a qui "són dos nivells de relació incomparables". "De qualsevol manera, sempre prevalia l'acord de govern", rebla l'ex-títular d'Interior.

Els tres caps visibles del segon tripartit català asseguren que la relació entre tots els membres era ben cordial, doncs. Van arribar a tenir més complicitat amb determinats consellers d'uns altres partits que no amb segons quins del propi? Joan Saura diu que aquest no era el seu cas, perquè, "en primer lloc, en qui tenia confiança plena, era en els meus consellers". En canvi, Montilla i Carod-Rovira no es mostren tan taxatius.

"Les complicitats, les amistats, i en general, la relació més personal, afortunadament transita per uns camins diferents dels de la filiació política", sosté l'ex-president Montilla, per bé que de seguida remarca que "el nivell de cordialitat, solidaritat i cooperació dins del govern va ser més que acceptable".

Carod-Rovira, al seu torn, ha comprovat que "la relació quotidiana al si del govern s'estableix a tall personal i no en funció de les sigles". "Durant les reunions del consell de govern i a les sessions del Parlament, les persones que seuen al costat teu i amb les quals comparteixes el dia a dia institucional, no acostumen a ser del teu partit", destaca, "i per això mateix és tan determinant el factor humà en un executiu d'aquest tipus, la bona entesa entre tots els seus integrants resulta imprescindible, si es pretén assolir una dinàmica mínimament cohesionada". Tanmateix, concedeix Carod, "pots trobar una relació millor, més fluida i més sincera amb gent d'uns altres partits que no pas amb algun conseller del teu, però això ja passa a l'hemicicle. Pertot arreu hi ha de tot...".

L'aritmètica. A mesura que avança la legislatura i s'acosta la convocatòria de les següents eleccions, cada formació prova de posicionar-se amb nitidesa a fi de rebre el màxim suport social. En un govern tripartit, els adversaris de les urnes són els companys de taula, una paradoxa que pot repercutir directament en la gestió, i no de manera positiva. Es percep així, des de dins del govern? S'hi respira desconfiança?

José Montilla entén que és quelcom "natural". A mesura que s'acosta la data dels comicis, "els partits que comparteixen un govern de coalició volen deixar clar el seu perfil", un procés que "resulta més fàcil per oposició al partit que ostenta la majoria", en aquell cas el PSC.

Carod-Rovira també considera normal que cada formació aspire a "accentuar el seu perfil propi". "*Marcar paquet*, que en deia algú no precisament doctorat en ciències polítiques" [el socialista Miquel Iceta va acusar d'això ERC, poc abans de les eleccions europees del 2009], continua Carod,

que en detectava les conseqüències nocives: "Té efectes negatius sobre la imatge de cohesió que cal transmetre, però quan els partits són madurs i els seus dirigents també, fins i tot les diferències poden ser negociades i repercutir positivament en el conjunt". Joan Saura, de fet, pensa que "la tensió electoral no es va traslladar a la tensió de la gestió de govern, vam ser capaços de separar-les prou bé".

L'aritmètica electoral, tan capriciosa, acostuma a oferir pactes de tota mena, a escala municipal. Saura és un "ferm partidari" que l'acord d'àmbit autonòmic es reproduesca en aquelles poblacions on siga possible i necessari, al contrari que Montilla, per a qui "depèn de les circumstàncies". "Són dinàmiques socials i polítiques força diferents", diu l'ex-president.

Josep-Lluís Carod-Rovira ho veu com ell, encara més tenint en compte que "la data de les eleccions municipals i la de les eleccions al Parlament mai no coincideix, a diferència del que passa a la resta del país". "L'autonomia municipal és fonamental i la realitat de cada lloc acaba imposant-se, per molt acord de govern que hi hagi", sentència. "Les forces aliades per a consolidar una majoria parlamentària han sigut històricament irreconciliables en alguns ajuntaments i aquella aliança no va capgirar-ho, però en uns altres casos, certament, l'acord de govern a la Generalitat va permetre una entesa inaudita fins llavors", anota Carod, que subratlla de nou "la importància del factor humà" i la conveniència de "no forçar acords locals que, si no, aguantarien quatre dies".

La mala fama. Comptat i debatut, per què tenen tanta mala fama els governs de coalició? Tripartit català a banda, el bipartit galleg tampoc no va llegar una imatge idíl·lica, i el dos pactes de progrés de les illes Balears, encara que menys mediàtics, tampoc no van esquivar les tibantors i algun episodi de trencament. És un problema de cultura política, de manca de tradició?

José Montilla respon que sí, però preveu que "el recel envers els governs de coalició desapareixerà a poc a poc, perquè els electors acceptaran que el debat polític entre els diversos partits

EFE

PRATS I CAMPS

EFE

José Montilla:
“El grau de lleialtat dins del govern va ser elevadíssim, no en tinc queixa”

que col·laboren en un mateix executiu no és un mal senyal”. “Les diferències de criteri dins d’un govern no són necessàriament negatives, sempre que, un cop exposades, aquell govern sigui capaç de prendre les decisions amb cohesió i lleialtat”, observa.

Joan Saura atribueix aquesta mala fama, igualment, a la “manca d’experiència”, en contrast amb “gairebé tot Europa”, i Carod-Rovira rememora que “a Catalunya feia 64 anys que no hi havia hagut un govern de coalició a la Generalitat, mentre que a les Balears i Galícia, no n’hi havia hagut mai, més enllà de l’àmbit local”. “Falla la història política i la manca de tradició democràtica de l’estat del qual, fins ara, formem part. La història espanyola dels dos darrers segles va lligada a llargs períodes de dictadura o de privació o restricció de llibertats fonamentals. A França o la Gran Bretanya, però, va lligada a la democràcia i al joc parlamentari. Les tradicions polítiques no s’improvisen i crear-ne una de nova, plenament democràtica, on les aliances i les coalicions

J. Ll. Carod-Rovira:
“Les diferències poden negociar-se i repercutir positivament”

formen part de la normalitat, no es fa en una legislatura ni en dues”, assevera l’ex-vice-president català.

Per acabar, quin consell farien arribar José Montilla, Josep-Lluís Carod-Rovira i Joan Saura als polítics progressistes del País Valencià, en cas que les eleccions del 24 de maig del 2015 els depararen la possibilitat de conformar un govern tripartit?

“No m’agrada donar consells, especialment si no me’ls demanen. I si ho fessin, no els faria públics”, contesta l’ex-president de la Generalitat de Catalunya, fins i tot més caut que Joan Saura, que es limitaria a recomanar-los de “fer un govern de coalició d’esqueres que contribueixi al canvi a l’Estat espanyol”. Per últim, Carod-Rovira també formula un desig de canvi en veu alta, però en aquest cas sí, acompanyat d’alguna suggerència.

“L’alternança esdevinguda a Catalunya el 2003, tan necessària, es va fer entre partits catalans de tradició democràtica que van substituir, al govern, unes sigles que també provenien

Joan Saura:
“La tensió electoral no es va traslladar a la tensió de la gestió del govern”

del catalanisme polític i de l’antifranquisme. Res a veure, doncs, amb les expectatives de canvi a les Balears o al País Valencià, on a qui s’ha d’enviar a l’oposició és al PP, les sigles parlamentàries que millor connecten amb l’herència del franquisme”, etziba Carod. Dit això, opina que “els canvis al govern hauran de ser tàctics i estratègics, no pas continuar fent el mateix que feien els que ara hi són; les diferències s’han de notar i molt, no té res a veure proposar de fer desaparèixer un poble del mapa amb donar-li vida, benestar i il·lusió col·lectiva”.

“Alguns dels grans desastres protagonitzats pel PP al País Valencià potser no s’haurien produït si en el seu moment, quan aquest partit era a l’oposició, el govern hagués estat valent i no hagués sucumbit a la por de la reacció del *partido hermano* o al xantatge de la dreta cavernícola en temes essencials de l’àmbit cultural i simbòlic”, afirma Carod en referència al PSPV-PSOE. “La dignitat també forma part de la política”, conclou.